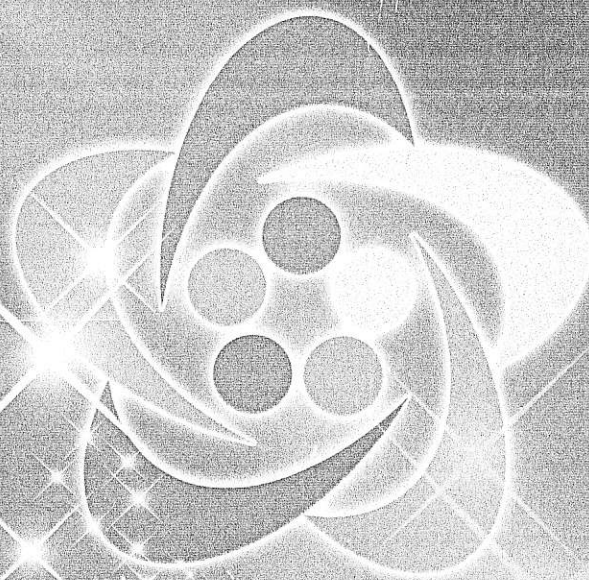

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
پژوهشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی

مجموعه مقالات
Proceeding

th

ششمین همایش بین المللی
تربیت بدنی و علوم ورزشی

۱۴ - ۱۶ اسفند ۱۳۸۶

**International Congress on
Physical Education and
Sport Sciences**

4-6 March 2008

مقایسه نگرش، گرایش و سطح مهارت دانشجویان تحصیلات تکمیلی تربیت بدنی و غیر تربیت بدنی دانشگاه فردوسی نسبت به فناوری اطلاعات

حسن خودستان - دکتر نصراله جوادیان صراف - جواد غلامیان - رضا شجیع
دانشگاه فردوسی مشهد

khodsetan_stu@yahoo.comh
njsarraf@yahoo.com
yahoo.comjo.gho3@
rezashajie@yahoo.com

مقدمه

امروزه یکی از مهمترین وظایف آموزش عالی آن است که دانشجویان را با ابزارها، تکنیک‌ها و اطلاعات مرتبط با مشاغل گوناگون جهت ارتقاء توانمندی آنان آماده سازد (اوبلینگر و راش^۱، ۱۹۹۷). آنچه مسلم است، وجود مباحث بسیار در مورد فواید استفاده از فناوری اطلاعات در محیط‌های آموزشی، این موضوع را که فناوری اطلاعات دارای نقشی عمده در فرایند آموزش و یادگیری دانشجویان است را مورد تأیید قرار داده است (هوگل^۲، ۱۹۹۹). نکته حائز اهمیت آن است که تلاش برای بهبود نگرش و فراهم‌سازی زمینه‌های بهبود گرایش نسبت به فناوری اطلاعات، مسئله‌ای عمده‌ای است که گام را از دیدگاه نظری فراتر نهاده و به عنوان یک بحث روز و مورد تأکید در حوزه‌های مدیریتی بویژه مدیریت اطلاعات و آموزش سازمان‌های ورزشی محسوب می‌شود.

نگرش، سیستمی قابل تغییر از ادراکات و عواطف است که فرد را برای عمل یا عکس‌العمل‌های مطلوب و نامطلوب نسبت به یک موضوع خاص آماده می‌کند (اوسارو^۳، ۲۰۰۰). تئوری فیشبین و آجزن^۴ (۱۹۸۰) کاربرد گسترده‌ای را در توضیح رفتارها ایجاد نموده است. آنان معتقدند که ماهیت گرایش تابعی از مقررات نسبت به گرایش‌های ارجاعی و ارزیابی میزان اهمیت این انتساب است. به زعم آنان، رفتار یک فرد، تابعی از باورها، نگرش‌ها و هنجارهای درونی وی قلمداد می‌شود. نتایج پژوهش هاوولکا^۵ (۲۰۰۳) نشان می‌دهد که عقاید و نگرش‌ها بر رفتار دانشجویان و سرانجام عملکرد آنان در کلاس و در نهایت رفتار آن‌ها نسبت به رایانه و یا سیستم‌های ارتباطی تأثیر معنی‌داری داشته است. بر اساس نظر ویتاکر^۶ (۲۰۰۱) تغییر نگرش و ادراک اعضای هیأت علمی دانشگاه و در ادامه دانشجویان نسبت به فناوری اطلاعات، به عنوان یک چالش برای دانشگاه‌ها محسوب می‌شود. نکته حائز اهمیت آن است که مهارت‌های فناوری اطلاعات در دانشجویان تربیت بدنی، نقشی حیاتی در نگرش آنان نسبت به فناوری اطلاعات ایفا می‌کند به طوری که بر اساس تحقیق مارچلو^۷ و همکاران (۲۰۰۶) مهارت‌های فناوری اطلاعات به طور معنی‌دار به عنوان یک پیش‌بینی کننده نگرش نسبت به فناوری اطلاعات محسوب می‌شود. گرچه پژوهش‌های بسیاری در ارتباط با چگونگی، مهارت و میزان کاربری دانشجویان بویژه دانشجویان

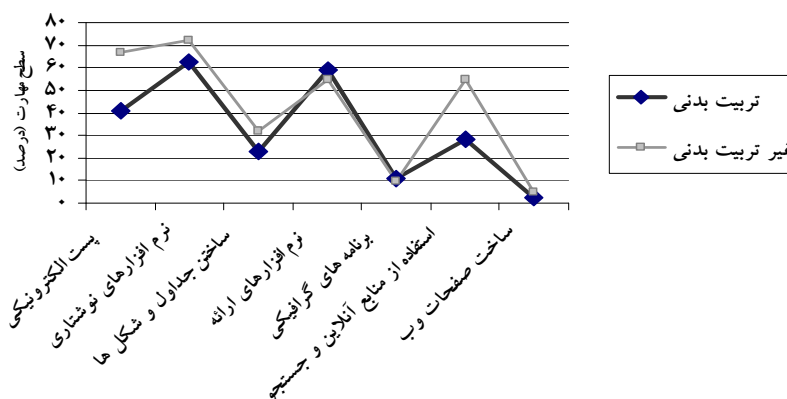
1. Oblinger & Rush	4. Fishbein & Ajzen	6. Whitaker
2. Hogel	5. Havelka	7. Marcelo
3. Usoro		

تحصیلات تکمیلی نسبت به فناوری اطلاعات یافت می‌شود اما، در مورد نگرش و نقش فناوری در برنامه‌های آموزشی، اطلاعات کم و ناچیزی در دسترس است (آستین^۸، ۲۰۰۴). این در حالی است که سهم دانشجویان تحصیلات تکمیلی تربیت‌بدنی در انجام پژوهش‌های مرتبط بسیار ناچیز است. دوراپ^۹ (۲۰۰۴) در تحقیقی که بر روی دانشجویان پزشکی دانمارک انجام داد اظهار داشت که اکثریت دانشجویان به رایانه‌های خانگی دسترسی داشته و به طور منظم از پست الکترونیکی و اینترنت استفاده می‌کنند. وی همچنین اشاره می‌کند که دانشجویان پسر دارای نگرش مثبت‌تری جهت استفاده از فناوری اطلاعات در دروس تحصیلی خود هستند. گرین^{۱۰} (۱۹۹۶، ۲۰۰۰ و ۲۰۰۱) اظهار می‌دارد که استفاده از فناوری، به عنوان یک ابزار آموزشی در حال پیشرفت بوده و بر اساس مطالعات وی، کاربردهای سطح پایین فناوری اطلاعات مانند پست الکترونیک، نرم افزارهای نوشتاری و نمایشی، فناوری‌های رایجی بودند که بیشترین استفاده را در بین دانشجویان داشتند. نتایج تحقیق انجام گرفته توسط کینگ^{۱۱} و همکاران (۲۰۰۲) نیز، نشان‌دهنده شکاف جنسیتی ناچیز در نگرش دانشجویان دختر و پسر نسبت به فناوری اطلاعات است که به حضور فراگیر فناوری در زندگی روزمره و ادراک افراد از آن مربوط می‌شود. با عنایت به مطالب گفته شده و نبود اطلاعات کافی در مورد نگرش دانشجویان تربیت‌بدنی و میزان استفاده آن‌ها از فناوری اطلاعات در ایران، به نظر می‌رسد انجام چنین پژوهشی که هدف آن مقایسه نگرش، گرایش و سطح مهارت دانشجویان تحصیلات تکمیلی تربیت‌بدنی و غیر تربیت‌بدنی نسبت به فناوری اطلاعات است به منظور توسعه هر چه بیشتر فناوری اطلاعات در عرصه آموزش و یادگیری دانشجویان تربیت‌بدنی از اهمیت خاصی برخوردار باشد.

روش شناسی: این پژوهش از نوع توصیفی بوده و به شکل میدانی اجرا شده است، به همین منظور تعداد ۲۹۷ دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه فردوسی مشهد (۳۹ دانشجوی تربیت‌بدنی و ۲۵۸ دانشجوی غیر تربیت‌بدنی از دانشکده‌های علوم اداری و اقتصادی، ادبیات و علوم انسانی، کشاورزی، علوم تربیتی، ریاضی، علوم پایه و مهندسی) به طور تصادفی با تخصیص متناسب در هر طبقه انتخاب و به پرسشنامه تجدید نظر شده سنجش نگرش و مهارت فناوری اطلاعات دانشجویان تحصیلات تکمیلی، ساخته شده توسط مرکز آموزشی مطالعات کاربردی (ECAR) (۲۰۰۴) پاسخ دادند. ابزار مذکور که دارای چهار بخش اطلاعات جمعیت شناختی، نگرش، گرایش و سطح مهارت می‌باشد، بر اساس بازبینی پژوهش‌های مرتبط در ارتباط با وضعیت فناوری اطلاعات در دانشگاه‌های ایران، مورد تجدید نظر قرار گرفت. روایی پرسشنامه توسط متخصصین و پایایی آن نیز در یک مطالعه مقدماتی ۰/۷۹ تعیین گردید. داده‌های بدست آمده در این تحقیق در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی (آزمون t گروه‌های مستقل) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

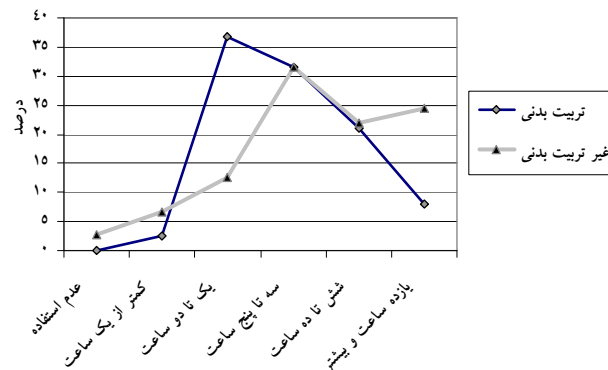
یافته‌های تحقیق: یافته‌ها نشان می‌دهد که تعداد ۷۸/۴ درصد دانشجویان تربیت‌بدنی و ۶۰/۱ درصد دانشجویان غیر تربیت‌بدنی دارای رایانه شخصی هستند. میانگین مربوط به سطح مهارت دانشجویان نسبت به فناوری اطلاعات، برای دانشجویان غیر تربیت‌بدنی ۵/۰۶ و برای دانشجویان تربیت‌بدنی ۴/۹۳ بدست . استفاده اساتید از فناوری اطلاعات در کلاس‌ها، باعث افزایش علاقه به موضوعات مورد بحث در ۷۴/۴ درصد دانشجویان تربیت‌بدنی و ۷۱/۱ درصد دانشجویان غیر تربیت‌بدنی شده است. ۷۴/۴ درصد دانشجویان تربیت‌بدنی و ۸۲/۵ درصد دانشجویان غیر تربیت‌بدنی نیاز دارند تا اساتید، آن‌ها را با فناوری‌هایی که خود استفاده می‌کنند آشنا سازند. استفاده از فناوری اطلاعات باعث بهبود عملکرد آموزشی در ۵۳/۹ درصد دانشجویان تربیت‌بدنی شده است. مهمترین مانع دانشجویان تربیت‌بدنی در استفاده از رایانه و فناوری‌های رایج، نداشتن مهارت‌های لازم است که توسط ۴۷/۴ درصد دانشجویان مطرح می‌شود. شکل ۱ سطح مهارت‌ها و شکل ۲، میزان استفاده از مهارت‌های جستجو و استفاده از منابع آنلاین را جهت فعالیت‌های کلاسی و تحقیقی، به تفکیک دانشجویان تربیت‌بدنی و غیر تربیت‌بدنی نشان می‌دهد.

شکل ۱: مقایسه مهارت‌های فناوری اطلاعات دانشجویان تحصیلات تکمیلی

تربیت‌بدنی و غیر تربیت‌بدنی به تفکیک نوع مهارت

8. Austin	10. Green
9. Dorup	11. King

شکل ۲: میزان استفاده دانشجویان تحصیلات تکمیلی تربیت بدنی و غیر تربیت بدنی از فناوری اطلاعات جهت فعالیت‌های کلاسی و تحقیقی

بین سطح مهارت دانشجویان تربیت بدنی و غیر تربیت بدنی در ارتباط با فناوری اطلاعات تفاوت معنی داری مشاهده نشد ($P < 0.05$).

بحث و نتیجه گیری: همانطور که بر مبنای یافته‌های تحقیق مشاهده می‌گردد، فناوری اطلاعات توانسته است نقش مثبت خود را در بهبود فرایندهای آموزش و یادگیری بویژه در دانشجویان تربیت بدنی ایفا نموده و منجر به بهبود نگرش دانشجویان در این راستا گردد. مثبت بودن نگرش دانشجویان در این راستا ضمن اینکه مناسب بودن رفتار و گرایش فعلی آنان نسبت به فناوری اطلاعات را توجیه می‌کند، نوید دهنده پتانسیل بالای آنان در بهبود هر چه بیشتر شرایط فعلی است که این امر می‌تواند در ادامه توسعه ساختاری عوامل مرتبط با فناوری اطلاعات در سازمان‌های آموزشی بویژه دانشکده‌های تربیت بدنی ایجاد گردد. به طور کلی این مسئله با نتایج تحقیق گی^{۱۲} و همکاران (۲۰۰۶) همخوانی دارد. نکته قابل توجه در این پژوهش، پائین بودن سطح مهارتی دانشجویان تربیت بدنی در استفاده از فناوری اطلاعات برای اهداف کلاسی، تحقیقی و همچنین پست الکترونیکی در مقایسه با دانشجویان غیر تربیت بدنی است. به نظر می‌رسد زمانی نگرش مثبت دانشجویان تربیت بدنی در عمل می‌تواند اثربخش باشد که جهت‌گیری‌های مناسب برای استفاده هر چه بهتر دانشجویان از فناوری اطلاعات فراهم گردد که در این میان نقش اساتید و دانشکده‌های تربیت بدنی از اهمیت خاصی برخوردار می‌شود. از نظر ویتاکر^{۱۳} (۲۰۰۱) تغییر نگرش دانشجویان و اعضای هیأت علمی نسبت به فناوری اطلاعات، چالش عمیقی است که دانشگاه‌ها با آن روبرو هستند. با این حال به نظر می‌رسد چالش اساسی برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی تربیت بدنی در این برهه زمانی، نداشتن مهارت‌های لازم برای استفاده بهینه از فناوری اطلاعات است که لزوم برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های تخصصی را برای آنان یادآور می‌شود.

واژه‌های کلیدی: نگرش، گرایش، مهارت، فناوری اطلاعات

منابع:

- 1- Oblinger, D. G., & Rush, S. C. (1997). The learning revolution: the challenge of information technology in the academy, Bolton, MA: Anker.
- 2- Green, k. c. (2001), eCommerce comes slowly to the campus, The campus computing project, Access from: [http:// www.campuscomputing.net](http://www.campuscomputing.net).
- 3- King, K. (2002), Keeping pace with technology: Educational technology that transforms . Cresskill , NJ: Hampton Press, Inc.
- 4- Havalka, D. (2003), Students beliefs and attitude toward information technology, information system education journal, Vol.1, No. 40, 2003, p.3
- 5-Dorup, J. (2004), Experience and attitudes towards information technology among first-year medical students in Denmark: Longitudinal questionnaire survey, Journal of Medical Internet Research, Vol.6 No.1: e10. Access from: <http://www.jmir.org/2004/1/e10/>.
- 6-Austin, D. (2004), Are Colorado teacher education programs preparing pre-service teachers to use technology in their learning. Access from: <http://www.law.du.edu/daustin/dissertation/index.htm>.

12 - Gay

13- Whitaker